

الرحمن الرحيم

حقیقت مهدویت

با تشکر از: معاونت آموزش و تبلیغ نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها
 نویسنده: صادق محمدی

آستان قدس رضوی

معاونت تبلیغات و ارتباطات اسلامی

آدرس: حرم مطهر امام رضا^{علیه السلام}، اداره پاسخ گویی به سؤالات دینی و اطلاع رسانی

تلفن و دورنگار: ۰۵۱۱-۲۲۴۰۶۰۲

pasokhgoo@razavi.tv

اشاره

پرسیدن برای یافتن راه، خود، ارزش است...
و هر فرهنگی که به پرسشگری بها دهد
و زیباترین، دقیق‌ترین و ساده‌ترین پاسخ‌ها را پیش رو بگذارد،
گسترش و دوام خود را تضمین کرده است.
مهم، انتخاب بهترین راه است...
و **ره‌نما** گامی است در این مسیر.
همگام ما باشید و با طرح دیدگاه‌های رنگارنگتان، یاری‌مان کنید.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«وَأُرِيدُ
أَنْ نَقْنَنَ
عَلَى الَّذِينَ
اسْتَضَعَفُوا
فِي الْأَرْضِ وَ
نَجْعَلَهُمْ أُمَّةً
وَنَجْعَلَهُمُ
الْوَارِثِينَ»

قصص / آية ٥

«وَأَنْتُمْ أَنْ تَنْبَغُوا عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ وَنَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَنَجَعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ»

عقیده مهدویت و باور به ظهور و قیام مهدی موعود - به عنوان نجات دهنده عالم بشریت و اصلاح گر موعود - باور و اعتقادی است که بر اساس کتاب و سنت، پدید آمده و بیشتر مسلمانان به آن اذعان دارند. این اندیشه اصیل اسلامی، بر پایه استوارترین دلایل عقلی و نقلی بنا نهاده شده و هیچ یک از مسلمانان - به جز عده‌ای اندک - به انکار و یا تردید آن نپرداخته است. «اهل سنت و شیعه، در طی اعصار و مرور قرن‌ها، بر این اتفاق داشته و دارند که در آخرالزمان، یک نفر از اولاد رسول (ص) و فرزندان علی و فاطمه (ع) - که صفات و علاماتش در احادیث مذکور است. در هنگامی که دنیا پر از ظلم و جور شده باشد، ظهور نماید و جهان را پر از عدل و داد کند. همه او را هم نام و هم کنیه پیغمبر (ص) و ملقب به مهدی معرفی کرده‌اند و همه اتفاق دارند بر اینکه تا او ظهور نکند، این عالم و این جامعه بشری به پایان نخواهد رسید و تا این دادگستر بزرگ و رهبر حکومت عدل جهانی قیام نکرده، بشر باید منتظر ظهور او باشد و بدانند که جهان، محکوم ظلم ستمگران و فسادگران نیست و سرانجام همه تباهی‌ها و نگرانی‌ها

به عدالت و امنیت و آسایش مبدل می‌شود و مستکبران و مفسدان، ریشه کن می‌گردند. ابن حجر هیثمی گفته است: «اعتقاد به وجود مهدی منتظر، بنابر احادیث صحیح، امری لازم است. عیسی و دجال در زمان او ظاهر می‌شوند و هر جا «المهدی» به طور مطلق آورده شود، مراد او است». (۱)

امام مهدی در احادیث شیعه و سنی

با نگاهی کلی به احادیث می‌بینیم بیش از پنجاه نفر از صحابه، روایات مربوط به امام مهدی (ع) را از رسول گرامی نقل کرده‌اند. برخی از محققان ۱۹۴۱ روایت را بدون تکرار از پیشوایان معصوم در مورد مهدویت جمع‌آوری کرده‌اند که ۵۶۰ حدیث آن از پیامبر اکرم (ص) نقل شده است. (۲)

کتاب‌های زیادی قبل و بعد از ولادت امام مهدی (ع) در مورد ایشان نوشته شده است. گروهی از عالمان شیعی و سنی بنابر کثرت روایات قائل به تواتر این اخبار در مورد آمدن امام مهدی (ع)

شده‌اند. محمد بن حسین ابری شافعی (۳۶۳ ق) در کتاب مناقب شافعی می‌گوید: اخبار بشارت رسول خدا(ص) به آمدن «مهدی» به دلیل کثرت مخبران و راویان به حد توأتر رسیده است. (۳)

احادیث مربوط به مهدویت به دو دسته تقسیم می‌شوند: احادیث عام، احادیث خاص.
۱. احادیث عام:

روایاتی که موضوعاتشان بیان جانشینی رسول خدا(ص) است؛ مانند: حدیث ثقلین، حدیث دوازده خلیفه و حدیث: «هر کس بمیرد و امام زمان خود را نشناسد، مرگش جاهلی است». (۴) به یک مورد از آنها به طور اختصار پرداخته می‌شود:

حدود ۳۴ نفر از صحابه پیامبر گرامی اسلام و بسیاری از بزرگان شیعه و سنی مانند: مسلم، ترمذی، و احمد بن حنبل «حدیث ثقلین» را نقل کرده‌اند. بر اساس این روایت، پیامبر اکرم در آخرین روزهای زندگانی خود در جمع مسلمانان فرمود: «من دو چیز گران‌بها در میان شما به امانت می‌گذارم، اگر از این دو پیروی کنید، بعد از من هرگز گمراه نخواهید شد. یکی از این دو،

مهم‌تر از دیگری است: اولی کتاب خدا که ریسمانی متصل از آسمان به زمین است و دومی عترت و اهل بیت‌م این دو از هم جدا نمی‌شوند تا اینکه کنار حوض کوثر بر من وارد خواهند شد. پس بنگرید با این دو چگونه برخورد کنید.» (۵)

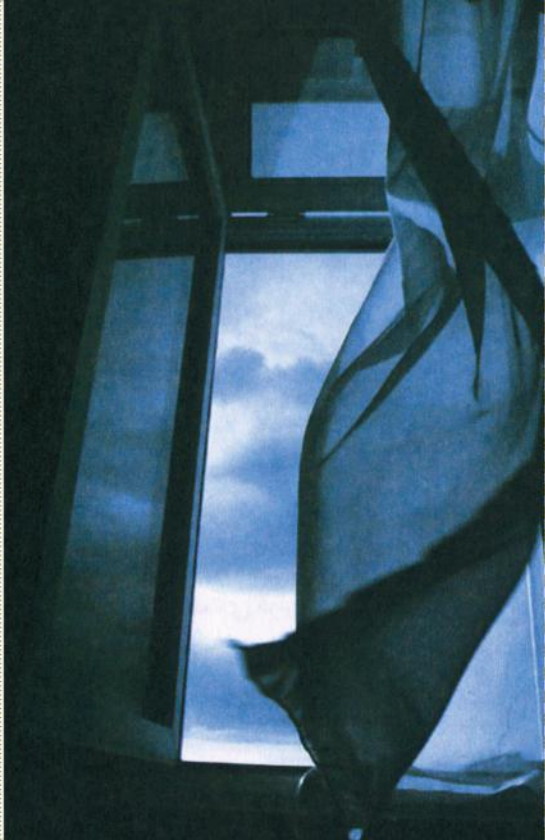
بنابر گفته عالمان شیعی و سنی مراد از اهل بیت، حضرت علی و فاطمه و فرزندان آنان می‌باشند که پیامبر اسلام در جاهای مختلف آنان را به عنوان اهل بیت خود معرفی کرده‌اند. (۶) هم اکنون قرآن کریم بدون هیچگونه تحریفی در میان ما است، اما از اهل بیت، هم اکنون چه کسی در کنار قرآن است تا مسلمانان با پیروی از این دو چیز گران‌بها، هرگز دچار گمراهی و انحراف نشوند؟ عالمان شیعی و اهل سنت از پیامبر اکرم (ص) نقل کرده‌اند که فرمود: مهدی از عترت و اهل بیت من و از فرزندان فاطمه است. (۷)

در نتیجه هم اکنون امام مهدی (عج) مصداق این حجت و ثقل همتای قرآن می‌باشد و پیروی از او بر ما لازم است.

۲. احادیث خاص

در این زمینه بسیاری از احادیث مورد اتفاق شیعه و اهل سنت وجود دارد؛ به صورتی که اگر «مهدی» با ویژگی‌های مطرح شده در روایات، از کنار خانه خدا، قیام خود را آغاز کند، تمامی مسلمانان اعتراف به آمدن او می‌کنند. در این نوشتار به بیان برخی از عرصه‌های مشترک میان شیعه و سنی در مورد امام مهدی (عج) می‌پردازیم:

۱. اصل مهدویت؛ در روایات فریقین

در حد تواتر آمده است در آخرالزمان شخصی به نام «مهدی» از فرزندان پیامبر قیام خواهد کرد. ابن حجر عسقلانی می‌گوید: اخبار به حد تواتر دلالت دارد بر اینکه «مهدی» از این امت است. (۸)

۲. عدالت گستری امام مهدی (عج)؛ فراگیری عدل و داد در بسیاری از روایات مربوط به حضرت بیان شده است. ابوسعید خدری از پیامبر اسلام (ص) نقل می‌کند: مهدی از من است. او زمین را از عدل و داد پر می‌کند همان‌گونه که از ظلم و جور پر شده است. (۹)

۳. سیمای کلی حضرت مهدی (عج):

- او خلیفه در پایان امت من، امیر در پایان فتنه‌ها، مالک و فرمان‌روای زمین، حاکم و فرمان‌روای انسان‌ها، امام و پیشوای مردم، ولی و سرپرست امت، سلطان مشرق و مغرب و... است.
- او از اهل بیت است؛ خداوند امر او را در یک شب اصلاح می‌کند؛
- مهدی از خاندان پیامبر و از فرزندان فاطمه است؛
- مهدی از فرزندان حسین است؛ (برخی نیز می‌گویند او از فرزندان امام حسن مجتبی (ع)

است).

- او کسی است که عیسی بن مریم پشت سرش نماز می خواند؛
- معادن را استخراج و اموال را تقسیم می کند؛
- مال را می بخشد و بر کارگزاران خود سخت گیری می کند و بر مسکینان مهربانی می ورزد؛
- خداوند، زمین را به واسطه او زنده می کند. او در آنجا عدالت می ورزد، در نتیجه زمین با عدل زنده می شود؛ بعد از آنکه از ظلم مرده بود؛
- دین اسلام و توحید به وسیله او عالم گیر خواهد شد و در زمین کسی نخواهد ماند؛ مگر اینکه به توحید الهی گواهی دهد.
- از خلافت او ساکنان زمین و آسمان خشنودند؛
- خداوند او را برای فریادرسی مردمان برمی انگیزد؛ امت در زمان او متنعم و بهره مند می شوند و زمین محصولات خود را بیرون می ریزد.
- او بر تمام کشورها و شهرها مستولی می شود و لشکرهای کفر را شکست می دهد. (۱۰)

نقد دو شبهه

۱. امامت در کودکی

یکی از شبهاتی که درباره امام مهدی در گذشته و حال طرح شده، آن است که چگونه ممکن است کودکی در سنین نخست طفولیت به مقام امامت نایل شود و چگونه می‌توان او را صاحب ولایت دانست؟ در حالی که، در فقه مذاهب اسلامی، کودک نابالغ حق هیچ‌گونه ولایت و تصرفی به او داده نشده است.

پاسخ کوتاه اینکه، مسأله امامت یک موضوع فرعی و تکلیف فردی نیست. بلکه یک موضوع اعتقادی و بنیادی است و در گفتمان امامت، نصب و تعیین امام فعل خداوند بوده و می‌باشد. دیگر آنکه این پدیده در میان پیامبران و امامان گذشته نیز سابقه داشته است. به طور مثال حضرت عیسی(ع) در کودکی و از سوی خداوند، کتاب و حکمت به او عطا شد. راجع به حضرت یحیی قرآن می‌فرماید: و اتیناه الحکم صبیاً. حضرت جواد(ع) در سن هشت سالگی و امام هادی(ع) در نه سالگی به امامت نائل شده‌اند. در تاریخ امامت شیعه اگر امامانی در سنین

نورسی ادعای امامت را طرح کردند، در علم و عمل و گفتار و کردار خود آنچه را هماهنگ با مقتضای امامت بود بروز دادند و هرگز در انجام وظایف امامت دچار مشکل نشده و در مواجهه با مخاطبانی که در صدد آزمودنشان بودند، در بن بست علمی قرار نگرفتند و این گونه معلوم می‌گردد که امامت میراثی است آسمانی برای جمعی از بندگان برگزیده که در آن، مسأله سن مطرح نمی‌باشد. همچنان که در رسالت و پیامبری هم حکم الهی به کودکی چون یحیی بن زکریا و نبوت به عیسی (ع) اعطا می‌شود. (۱۱)

۲. فواید امام غایب

پس از آنکه شبهه به درازا انجامیدن عمر امام غایب با تمسک به عموم قدرت الهی و قطعیت وقوع عمر طولانی برای برخی پیامبران و دیگران (۱۲) اثبات گشته است، این سؤال به طور جدی طرح می‌شود که چه فایده‌ای برای امام غایبی است که صدها سال از دیده‌ها پنهان بوده و امکان دسترسی به او وجود ندارد و چه اشکالی دارد به آن مهدی معتقد شویم که در آخر الزمان و در نزدیکی عصر ظهور ولادت می‌یابد و به طور طبیعی برای عهده‌دار شدن وظیفه

خطیر الهی خود مهیا می‌شود؟

در پاسخ باید گفت: اولاً مسأله حیات و غیبت مهدی(ع) امری است که تابع ادله خود بوده و چون این معنا به اثبات رسد، باید به کلیه لوازم آن پای بند شد و استثنایی بودن مسأله غیبت و عمر طولانی، نمی‌تواند مانع از پذیرش واقعیتی باشد که با دلایل گوناگون به اثبات رسیده است.

ثانیاً مسأله فواید امام غایب مانند بسیاری از مسائل رازآمیز دیگر آن چنان با اسرار و حکمت‌های الهی در هم آمیخته که شاید نتوان همه ابعاد آن را کشف کرد؛ روایات انبوهی را که بر این دلالت دارد خداوند زمین را هرگز بدون حجت رها نکرده و اگر چنین شود نظام عالم مختل شده و زمین اهلس را فرو می‌برد، را هرگز نمی‌توان نادیده انگاشت. طبق این روایات فیض وجود امام حتی در حالت غیبت هم بر گستره تکوین و اهل زمین استمرار می‌یابد و این یکی از مهم‌ترین فواید امام غایب است.

افزون بر آن فواید دیگری برای عقیده به امام‌حی می‌توان تصور کرد؛ از جمله اینکه: ایمان به

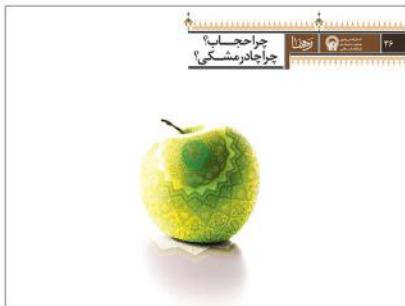
امامی که هر آن امید به قیام و ظهور او می‌رود، شخص را در حالتی از آمادگی تام قرار می‌دهد که با جدیت فراوان، در راه اهداف و مقاصد دین استقامت ورزیده و سخت کوشانه در طریق اصلاح امر خود و جهان پیرامون بکوشد. همچنین عقیده به حیات مهدی(ع)، مهم‌ترین پشتوانه روحی منتظران بوده که با احساس امید به انجام مسوولیت‌های دینی و اجتماعی خود بیردازند، نومیدی و سرخوردگی را از درون بزدایند و هر آن در انتظار فرج موعود باشند.

به راستی اعتقاد به مهدی زنده با مهدی غیر موجود چقدر تفاوت دارد - بهترین نمونه تفاوت این دو نظریه را در مذاهب مختلف می‌توانید ببینید - آیا هیچ خبری از انتظار، اشتیاق - مهر و عاطفه و امید به آینده و حس صاحب و مولی داشتن در میان آنان دیده می‌شود؟

پی‌نوشت:

- ۱) البرهان فی علامات مصری آخرالزمان، ص ۱۶۹.
- ۲) به معجم احادیث امام المهدی مراجعه شود.
- ۳) التذکره، ج ۱، ص ۷۰۱.
- ۴) صحیح بخاری، ج ۵، ص ۱۳؛ صحیح مسلم، ج ۶، ص ۲۱.

- (۵) صحیح مسلم، ج ۴، ش ۲۴۰۸، سنن ترمذی، ج ۵، ش ۳۷۸۸ عبقات الانوار، ج ۲، ص ۸۲۴.
- (۶) الدر المنثور، ج ۶، ص ۶۰۶؛ سنن ترمذی، ج ۵، ص ۳۵۲؛ صواعق المحرقة، باب ۹، ص ۱۲۱.
- (۷) عقد الدرر، ص ۳۵؛ الحاوی للفتاویٰ، ج ۲، ص ۸۵؛ مسند احمد، ج ۱، ص ۳۷۶؛ کمال الدین، ج ۱، ص ۲۸۷.
- (۸) فتح الباری، ج ۵، ص ۳۶۲.
- (۹) سنن ابی داوود، ج ۴، ص ۱۰۷، ص ۴۲۸۵.
- (۱۰) برای مطالعه بیشتر و بررسی منابع روایات رک: کنز العمال، ج ۱۴؛ ینابیع المودة؛ العرف الوردی فی الاخبار المهدی؛ المعجم الکبیر؛ البرهان فی علامات مهدی آخر الزمان؛ فرائد السمطین؛ عقد الدرر؛ المهدی المنتظر؛ الفتن و الملاحم و....
- (۱۱) یا یحیی خذ الكتاب بقوة و اتیناهُ الحکم صبیاً (مریم: ۱۲).
- (۱۲) در قرآن کریم از عمر طولانی حضرت نوح سخن به میان آمده و عقیده به حیات عیسی بن مریم در میان همه مسلمین اجماعی بوده و با استناد به روایاتی چند او با مهدی ظهور کرده و نماز پشت سر او می‌گردد و روایات بسیاری درباره حیات خضر رسیده است.

چرا حجاب؟
چرا چادر مشکی؟

چرا حجاب؟ چرا چادر مشکی؟

هفت گام برای
زندگی جمعی

هفت گام برای زندگی مشترک

دوستی؛
مهارت‌ها و ظرایف

دوستی؛ مهارت‌ها و ظرایف

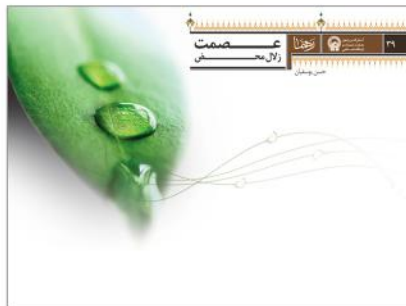

پناه اهل زمین

پناه اهل زمین

نظر شما چیست؟

عصمت؛ زلال محض

دام خرافات و کمندرهایی از آن

پرسش‌هایی از جنس عاشورا

